

 Національний технічний університет України «КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»	Емблема кафедри (за наявності)	Назва кафедри, що забезпечує викладання
Зіставна граматики. Частина 2. Синтаксис Робоча програма освітнього компонента (Силабус)		Кафедра теорії, практики та перекладу німецької мови

Реквізити освітнього компонента

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>В Культура, мистецтво та гуманітарні науки</i>
Спеціальність	<i>В11 Філологія (філологія за спеціалізаціями)</i>
Освітня програма	<i>Германські мови та літератури (переклад включно), перша - німецька</i>
Статус освітнього компонента	<i>Обов'язковий</i>
Форма навчання	<i>Очна (денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни / освітнього компонента	<i>9 кредитів ЕКТС / 270 годин (120 – аудиторні години, 150 годин – СРС) 4 кредити ЕКТС / 120 годин (60 аудиторних годин, 60 годин – СРС)</i>
Семестровий контроль	<i>Екзамен</i>
Розклад занять	<i>http://rozklad.kpi.ua</i>
Мова викладання	<i>Українська/Німецька</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови Туришева Оксана Олегівна https://ktpnm.kpi.ua/node/1478
Розміщення курсу	Матеріали розміщено на платформі дистанційного навчання Сікорський: https://classroom.google.com/c/NjgxMjQ5MjUyNDA5?cjc=da7ea7o

Програма освітнього компонента

1. Опис освітнього компонента, його мета, предмет та результати навчання

Дисципліна «Зіставна граматики» складається з двох освітніх компонентів: «Зіставна граматики. Частина 1. Морфологія» та «Зіставна граматики. Частина 2. Синтаксис». Мета дисципліни реалізується через здатність здобувачів вищої освіти розуміти закономірності функціонування граматичних структур та використовувати граматичні ресурси, враховуючи особливості ізоморфних і аломорфних ознак морфологічного та синтаксичного рівнів зіставляваних мов (німецько-українська пара).

Метою освітнього компонента «Зіставна граматики. Частина 2. Синтаксис» є здатність студентів розпізнавати та використовувати синтаксичні структури різних типів, враховуючи способи реалізації їхнього взаємозв'язку й особливості ізоморфних і аломорфних ознак у межах

зіставляваних мов. Оскільки цей ОК є логічним продовженням ОК «Зіставна граматики. Частина 1. Морфологія», то в його межах вивчаються також нефлексивні частини мови в зіставному аспекті.

Предметом освітнього компонента є структурні та функційні особливості синтаксичних одиниць у зіставному аспекті.

У результаті засвоєння освітнього компонента формується низка загальних і фахових компетентностей:

- (ЗК05) здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями;
- (ЗК10) здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- (ЗК11) здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- (ФК13) здатність здійснювати адекватний письмовий та усний переклад фахових текстів відповідно до чинних нормативних вимог.

Після засвоєння освітнього компонента студенти мають продемонструвати такі **програмні результати навчання**:

1. (ПРН08) Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання в професійній діяльності.
2. (ПРН10) Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.
3. (ПРН12) Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
4. (ПРН16) Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

2. Пререквізити та постреквізити освітнього компонента (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

За структурно-логічною схемою ОП пререквізитами до вивчення освітнього компонента ЗО 03.2 «Зіставна граматики. Частина 2. Синтаксис» є дисципліни ЗО 01 «Вступ до романо-германського мовознавства», ЗО 07 «Сучасна українська мова та література» та ОК ЗО 03.1 «Зіставна граматики. Частина 1. Морфологія», а постреквізитом – дисципліна ЗО 06 «Порівняльна типологія».

3. Зміст освітнього компонента

Розділ 1. Нефлексивні частини мови.

Тема 1.1. Порівняльна характеристика прийменників у німецькій та українській мовах.

Тема 1.2. Порівняльна характеристика прислівників у німецькій та українській мовах.

Розділ 2. Просте речення. Топологічна модель німецького та українського речення.

Тема 2.1. Теорія полів. Рамкова конструкція речення. Фразальні категорії. Валентність. Синтаксичне заперечення.

Тема 2.2.. Характеристика членів речення в німецькій та українській мовах. Граматичне узгодження членів речення.

Тема 2.3. Типи речень. Декларативні, інтеррогативні, імперативні, оптативні та екскламативні речення.

Розділ 3. Складне речення.

Тема 3.1. Види зв'язків у складному реченні: зіставний аспект. Паратакис.

Тема 3.2. Гіпотакис. Типологія підрядних речень у межах зіставляваних мов.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Основна:

1. Grammatik aktiv: Deutsch als Fremdsprache. A1-B1: Verstehen, Üben, Sprechen. Cornelsen, 2022. 256 S.
2. Grammatik aktiv: Deutsch als Fremdsprache. B2-C1: Verstehen, Üben, Sprechen. Cornelsen, 2022. 312 S.
3. Deutsche Grammatik Schritt für Schritt. Lehr- und Übungsbuch. Kompaktausgabe: навч. підручн. для студ. спец. 035 Філологія / В. А. Котвицька, О. А. Лазебна. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 132 с. <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/d28e8e62-a40f-4e39-8173-4361b097260a/content>

Додаткова:

4. Duden. Die Grammatik. Struktur und Verwendung der deutschen Sprache: Sätze, Wortgruppen, Wörter. 10. Auflage. Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich: Dudenverlag, 2022. 982 S.
5. Dreyer H., Schmitt R. Lehr- und Übungsbuch der deutschen Grammatik. Aktuell. Max Hueber Verlag, 2013. 391 S.
6. Reimann M. Grundstufen-Grammatik für Deutsch als Fremdsprache, neue Rechtschreibung, Erklärungen und ... Deutsch). Ismaning, Max Hueber Verlag, 2014. 239 S.
7. Buscha A., Szita S. A-Grammatik: Übungsgrammatik Deutsch als Fremdsprache. Schubert-Verlag, Leipzig, 2010. 187 S.
8. Buscha A., Szita S. B-Grammatik: Übungsgrammatik Deutsch als Fremdsprache. Schubert-Verlag, Leipzig, 2011. 268 S.
9. Buscha A., Szita S. C-Grammatik: Übungsgrammatik Deutsch als Fremdsprache. Schubert-Verlag, Leipzig, 2013. 242 S.
10. Dürscheid Ch. Syntax. Grundlagen und Theorien / Christa Dürscheid. 6. aktualisierte Aufl. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2012. 254 S.
11. Engel U. Syntax der deutschen Gegenwartssprache / Ulrich Engel. 4. völlig neu bearbeitete Aufl. Berlin: Erich Schmidt Verlag, 2009. 309 S.
12. Hall K., Scheiner B. Übungsgrammatik für Fortgeschrittene. Deutsch als Fremdsprache. Max Hueber Verlag, 2004. 434 S.
13. Helbig G. Deutsche Grammatik. Ein Handbuch für den Ausländerunterricht / G. Helbig, J. Buscha. Klett Sprachen GmbH, 2013. 654 S.
14. Ramers K.-H. Einführung in die Syntax / Karl-Heinz Ramers. 2. Auflage. Paderborn: Wilhelm Fink Verlag, 2007. 147 S.

Навчальний контент

5. Методика опанування освітнього компонента

Силабус освітнього компонента «Зіставна граматики. Частина 2. Синтаксис» розроблений на основі принципу системності та послідовності, який пов'язаний як з організацією процесу опанування навчального матеріалу, так і з системою дій здобувачів щодо його засвоєння, що дозволяє передбачити необхідні навчальні завдання та види діяльності, необхідні для підготовки висококваліфікованих фахівців ступеня бакалавра з філології. Зазначена стратегія передбачає вибір відповідних методів і форм навчання з урахуванням особистісно-орієнтованого й антропоцентричного підходів, створюючи сприятливі умови для творчого розвитку особистості здобувача та його автономності.

Силабус побудований таким чином, що для вивчення кожної наступної теми студентам необхідно застосовувати знання й уміння, отримані в попередній. Лише в такій послідовності

здобувачі вищої освіти можуть отримати професійні знання, необхідні для кожного етапу здійснення навчальної діяльності.

Під час навчання застосовуються: пояснювально-ілюстративний метод; репродуктивний метод; метод проблемно-пошукового навчання, що передбачає осмислення навчального матеріалу та подальшу реалізацію самостійного пошуку, сприяючи розвитку когнітивної та творчої активності студентів; активні та інтерактивні методи навчання (експрес-опитування, дискусія, ігрові методи навчання); евристичні методи (мозковий штурм, активізація творчого мислення, метод асоціацій та аналогій (активізація асоціативного мислення для генерування нових ідей і пропозицій шляхом зіставлення граматичних явищ німецької та української мов), формулювання питання, які передбачають у відповіді здогадку, припущення тощо). Урізноманітнення форм навчання передбачає роботу в парах, групах, самостійну роботу.

Усі методи і форми навчання орієнтовані на стимулювання пізнавальної діяльності здобувачів, їхньої активності на заняттях, самостійної роботи та креативного мислення, що є визначальними факторами мотивації здобувачів вищої освіти до вивчення освітнього компонента.

Навчання здійснюється на основі студентоцентрованого підходу та стратегії взаємодії викладача й здобувачів з метою ефективного засвоєння навчального матеріалу та формування відповідних компетентностей. Для ефективної комунікації використовуються система Електронний кампус, Viber/WhatsApp, Zoom для проведення занять у форматі онлайн та Google Classroom на платформі дистанційного навчання Сікорський.

Зміст навчальної роботи	Практич ні заняття	Рекомендований час СРС
Розділ . Нефлективні частини мови. Тема 1.1. Порівняльна характеристика прийменників у німецькій та українській мовах. <u>Практичне заняття 1.</u> Загальна характеристика прийменника в німецькій та українській мовах.	2	1
<u>Практичне заняття 2.</u> Класи прийменників у зіставляваних мовах. Керування прийменників.	2	1
<u>Практичне заняття 3.</u> Особливості вживання прийменників різних класів.	2	1
<u>Практичне заняття 4.</u> Систематизація та узагальнення навчального матеріалу в межах теми 1.1.	2	1
Тема 1.2. Порівняльна характеристика прислівників у німецькій та українській мовах. <u>Практичне заняття 5.</u> Загальна характеристика прислівника в німецькій та українській мовах. Класи прислівників у зіставляваних мовах.	2	1
<u>Практичне заняття 6.</u> Особливості вживання прислівників різних типів: локальні, темпоральні, прислівники.	2	1
<u>Практичне заняття 7.</u> Особливості вживання прислівників різних типів: каузальні та модальні прислівники. Систематизація та узагальнення навчального матеріалу в межах теми 1.2.	2	1
Розділ 1. Просте речення. Топологічна модель німецького та українського речення. Тема 2.1. Теорія полів. Рамкова конструкція речення. Фразальні категорії. Валентність. Синтаксичне заперечення.	2	1

<u>Практичне заняття 8.</u> Топологічна модель німецького та українського речення в зіставному аспекті. Рамкова конструкція речення. Теорія полів. Вербальна рамка.		
<u>Практичне заняття 9.</u> Валентність дієслів. Синтаксичне заперечення. Способи реалізації заперечення в зіставляваних мовах. Систематизація та узагальнення навчального матеріалу в межах теми 2.1.	2	1
Тема 2.2. Характеристика членів речення в німецькій та українській мовах. <u>Практичне заняття 10.</u> Формальна характеристика членів речення в зіставному аспекті: головні та другорядні члени речення.	2	1
<u>Практичне заняття 11.</u> Функційна характеристика членів речення в зіставному аспекті: підмет, присудок, предикатив.	2	1
<u>Практичне заняття 12.</u> Функційна характеристика членів речення в зіставному аспекті: об'єкт, означення, обставина. Систематизація та узагальнення навчального матеріалу в межах теми 2.2.	2	1
Тема 2.3. Типи речень. Декларативні, інтеррогативні, імперативні, оптативні та екскламативні речення. <u>Практичне заняття 13.</u> Типологія речень у німецькій та українській мовах. Принципи утворення і вживання декларативних, інтеррогативних, імперативних, оптативних та екскламативних речень.	2	1
<u>Практичне заняття 14.</u> Поточний експрес-контроль 1	2	1
Розділ 3. Складне речення Тема 3.1. Види зв'язків у складному реченні: зіставний аспект. Паратакис. <u>Практичне заняття 15.</u> Види зв'язків у складному реченні: зіставний аспект.	2	1
<u>Практичне заняття 16.</u> Складносурядне речення: формальні та функційні характеристики.	2	1
<u>Практичне заняття 17.</u> Складносурядне речення: формальні та функційні характеристики (продовження).	2	1
<u>Практичне заняття 18.</u> Систематизація та узагальнення навчального матеріалу в межах теми 3.1.	4	2
Тема 3.2. Гіпотаксис. Типологія підрядних речень у межах зіставляваних мов. <u>Практичне заняття 19.</u> Формальна та функційна характеристика підрядних речень у зіставляваних мовах.	2	1
<u>Практичне заняття 20.</u> Підрядні підметові, додаткові та предикативні речення.	2	1
<u>Практичне заняття 21.</u> Підрядні означальні речення.	2	1
<u>Практичне заняття 22.</u>	2	1

Загальна характеристика підрядних обставинних речень у зіставлюваних мовах		
<u>Практичне заняття 23.</u> Підрядні обставинні речення часу.	2	1
<u>Практичне заняття 24.</u> Підрядні обставинні речення умови. Підрядні обставинні речення причини.	2	1
<u>Практичне заняття 25.</u> Підрядні обставинні речення мети. Підрядні обставинні речення наслідку.	2	1
<u>Практичне заняття 26.</u> Підрядні обставинні адверзативні речення. Підрядні обставинні речення концесії.	2	1
<u>Практичне заняття 27.</u> Підрядні обставинні модальні речення.	2	1
<u>Практичне заняття 28.</u> Інфінітивні конструкції.	2	1
<u>Практичне заняття 29.</u> Систематизація та узагальнення навчального матеріалу в межах теми 3.2.	2	1
<u>Практичне заняття 30.</u> Поточний експрес-контроль 2	2	1
Загальна кількість	60	60 (включно 30 годин на підготовку до екзамену)

6. Самостійна робота студента

Освітній компонент передбачає такі види самостійної роботи: підготовка до практичних занять, підготовка до поточних експрес-контролів та підготовка до екзамену. Час, відведений на кожен з цих видів самостійної роботи, наведено в п. 5.

Політика та контроль

7. Політика освітнього компонента

Відвідування занять

Система оцінювання орієнтована на отримання балів за роботу на практичних заняттях, тому невідвідування занять суттєво знижує рейтинг студента. Кожен студент має право відпрацювати пропущені з поважної причини (лікарняний, мобільність тощо) заняття за рахунок самостійної роботи. Детальніше за посиланням: <https://osvita.kpi.ua/node/32>

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://osvita.kpi.ua/code>

Процедура оскарження результатів контрольних заходів

Студенти мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами. Студенти мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються. Детальніше: <https://osvita.kpi.ua/node/182>

Інклюзивне навчання

Освітній компонент може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Використання інструментів штучного інтелекту

Університет підтримує раціональне експериментування з генеративними інструментами ШІ, але за умови врахування важливих аспектів використання таких інструментів, зокрема: інформаційної безпеки, конфіденційності даних, дотримання вимог авторського права та академічної доброчесності. Під час використання інструментів ШІ слід керуватися Політикою використання штучного інтелекту для академічної діяльності в КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://osvita.kpi.ua/node/1225>

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (РСО)

Рейтинг студента(-ки) з освітнього компонента складається з балів, що він/вона отримує за:

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Робота на практичних заняттях	28%	1	28	28
2.	Поточний експрес-контроль	32%	16	2	32
3.	Екзамен	40%	40	1	40
	Всього				60

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Критерії нарахування балів:

1. Робота на практичних заняттях, якість виконання домашнього завдання

- «відмінно», активна робота, повне і цілком правильне виконання усіх завдань (допускаються незначні помилки) – **1-0,9 бала**;
- «добре», плідна робота, неповне виконання завдань з помилками – **0,8-0,7 бала**;
- «задовільно», пасивна робота, частково правильне виконання завдань – **0,6 бала**;
- «незадовільно», пасивна робота, невиконання завдань – **0 балів**.

2. Поточний експрес-контроль

Поточний експрес-контроль складається з **32 завдань**, кожне з яких оцінюється у **0,5 бала**. Студент отримує відповідну кількість балів за виконану роботу за умови, якщо виконано мінімум **60% завдань**. Тобто мінімальна кількість балів за експрес-контроль становить **9,5 балів**, максимальна – **16 балів** (залежно від набраних балів). Якщо здобувач не подолав нижню межу позитивного оцінювання, тобто набрав **9 балів і менше**, то така робота вважається незарахованою і оцінюється в **0 балів**.

КАЛЕНДАРНИЙ КОНТРОЛЬ

№ календарного контролю	Термін календарного контролю	Умови отримання календарного контролю
Перший календарний контроль	7-ий тиждень	Поточний рейтинг не менше 6 балів (50% від максимально можливого поточного рейтингу)
Другий календарний контроль	13-ий тиждень	Поточний рейтинг не менше 20 балів (50% від максимально можливого поточного рейтингу)

СЕМЕСТРОВА АТЕСТАЦІЯ ЗДОБУВАЧІВ

Умова допуску до екзамену		Критерій
1	Стартовий рейтинг	Не менше 36 балів

Екзамен є невід’ємним елементом семестрового контролю. Він складається з **8 блоків** практичних завдань, кожен з яких містить по **10 питань**. Тобто здобувач під час написання екзаменаційної контрольної роботи має виконати **80 практичних завдань**, кожне з яких оцінюється у **0,5 бала**. Студент отримує відповідну кількість балів за виконану екзаменаційну контрольну роботу за умови, якщо виконано мінімум **60% завдань**. Тобто мінімальна кількість балів за екзамен становить **24 бали**, максимальна – **40 балів** (залежно від набраних балів). Якщо студент не подолав нижню межу позитивного оцінювання, тобто набрав **23,5 бала і менше**, то така робота вважається незарахованою і оцінюється в **0 балів**:

- «відмінно», екзаменаційна контрольна робота виконана не менше ніж на 90% – **40-36 балів**;
- «добре», екзаменаційна контрольна робота виконана не менше ніж на 75% – **35,5-30 балів**;
- «задовільно», екзаменаційна контрольна робота виконана не менше ніж на 60% – **29,5-24 бала**;
- «незадовільно», екзаменаційна контрольна робота виконана менше ніж на 60% і не відповідає вимогам мінімальної задовільної оцінки – **0 балів**.

Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок за університетською шкалою:

Бали	Оцінка за університетською шкалою
100 ... 95	Відмінно
94 ... 85	Дуже добре
84 ... 75	Добре
74 ... 65	Задовільно
64 ... 60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Менше 36	Не допущено

9. Додаткова інформація з освітнього компонента

Відповідно до Положення про визнання в КПІ ім. Ігоря Сікорського результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті здобувачі мають можливість зарахувати результати свого навчання, отриманих в інших формах освіти. Детальніше: <https://osvita.kpi.ua/node/179>

Робочу програму освітнього компонента (силабус):

Розроблено

доцентом кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови, канд. філол. наук, доцентом Туришевою Оксаною Олегівною

Ухвалено

кафедрою теорії, практики та перекладу німецької мови ФЛ (протокол № 11 від 03.06.2025 р.)

Погоджено

Методичною комісією ФЛ (протокол № 12 від 11.06.2025 р.)